

Књижевнотеоријски појмови: стих, строфа, рима

Подсетите се епских и лирских песмама које сте читали и тумачили ове школске године.

Поезија се дели на епску и лирску.

Основне одлике епске песме - представљање догађаја и јунака који у њима учествују

Основне одлике лирске песме - открива оно што зовемо песничком сликом и у први план поставља осећања лирског субјекта

Како препознајете лирску песму, на који начин разумете њене особености и како ћете, међу два понуђена текста, препознати онај који је лирска песма?

Јабуре

Златни делишес – даје омамљујући мирис током печења.

Црвени делишес – савршен избор за ужину.

Грени смит – зелена јабука хрскавог, киселог и освежавајућег укуса.

Гала – светлоцрвене до жуте боје.

Јонатан – киселкасто-освежавајућег укуса, добар избор за ужину али и за припрему у разним рецептима.

Јабуре

Црвене јабуре са плантаже
на пијаци се највише траже;
а оне квргаве, сиротињске,
петровданске или илињске,
ту су, тек да се човек подсети
куд се некад пентрао, лети,
и шта му је, кад зима стегне јака,
кришом, с тавана, скидала бака. (М. Данојлић)

Оба текста, као што видите, имају исти наслов. Први текст је заправо био замка, реч је о обичном набрајању сорти јабука. Можда вас је заварала форма у којој је написан овај текст па сте помислили, можда, да је у питању песма. Други текст је лирска песма Милована Данојлића.

Одлике наведене песме су стих, рима, осећања, лепе и емотивне слике (бака и унук), лепши ритам, музикалност и др. Први текст је без емоција, своди се на пуко набрајање и у тексту нема риме.

Подсети се одлика стиха, риме и строфе у својој читанци (*Расковник*, стр. 138, 124) и уради вежбања у *Радној свесци 5*, стр. 152-154.

ЗАПАМТИ!

На примерима из обрађених песама можемо уочити број слогова у стиху и одредити врсту стиха:

„Те-шко сву-да сво-ме без сво-је-га” (епски десетерац);

„Њој не тре-ба ско-ро ни-шта,
сем дво-ри-шта и бу-њи-шта” (осмерац);

„У жи-во-ту
На сна-зи је о-во:
Људи во-ле
да из-ми-сле но-во” (непарни стихови су четверци, а парни шестерци).

Врсте строфа: моностих (строфа од једног стиха), дистих (строфа од два стиха), терцина (строфа од три стиха) и катрен (строфа од четири стиха).

Решите задатке из **Расковника** (7. и 12. задатак на стр. 240, 10. задатак на стр. 244, 19. задатак на стр. 248), после чега можете проверити тачност резултата на крају читанке.

Разликујте парну, укрштену и обрђену риму. Пример парне риме види се у песми *Кокошка*, обрђена рима је у катренима *Моје отаџбине*, а укрштена рима у песми *Домовина* (**Расковник**).

Називе стихова повежите са познатим називима из спорта и музике. Називи стихова поклапају се са неким спортским терминима. Четверац означава и посаду од четири члана у кајаку, петерац је врста шута у ватерполу, седмерац је шут у рукомету, а једанаестерац у фудбалу. Назив терцет сличан је термину терцина и представља музички састав од три извођача у теорији музике.